

Data, skaudinanti mūsų širdis

Vėjyje plazda vėliavos. Gedulo kaspinais perrištos trispalvės - tai tarsi prisilietimas prie begyjančios, bet visada atviros mūsų tautos žaizdos, jos kovų ir kančių istorijos. Niekada nepamiršime 1939 m. rugpjūčio 23 - osios.

Liudo Truskos ir Vytauto Kancevičiaus knygoje "Lietuva Stalino ir Hitlerio sandėrio verpetuose", kurioje įvykiai išdėstyti chronologine seka, rašoma:

"Rugpjūčio 23 d. 1 val. nakties derybos baigėsi ir buvo pasirašyta Tarybų Sąjungos - Vokietijos nepuolimo sutartis bei slaptas papildomas protokolas, pagal kurį "teritorinio ir politinio persitvarkymo atveju Baltijos valstybėms priklausančioje srityje Vokietijos ir Tarybų Sąjungos įtakos sferų ribą sudarys Šiaurinė Lietuvos siena". Suomija, Estija, Latvija ir Besarabija atiteko Tarybų Sąjungos, o Lietuva - Vokietijos įtakos sferai. Lenkijos teritorijoje riba tarp abiejų šalių įtakos sferų ėjo Pisos, Nerevo, Vyslos ir Sano upėmis".

Tų pačių metų rugsėjo 28 dieną to susitarimo punktas, liečiantis Lietuvą, pakeičiamas - ji dabar atiduodama į rusų rankas, tik be pietų pasienio ruožo, kuris nauju, 1941 metų sausio 10 dienos, susitarimu perleidžiamas Rusijai už 7500000 dolerių kompensaciją.

Visa tai seniai jau ne paslaptis. Tai patvirtino politinių įvykių raida ir istorinių šaltinių analizė. Nevalia jų pamiršti vien dėl to, kad istorijos klaidos niekada nepasikartotų, bet ir dėl to, kad šios datos ir su jomis susiję įvykiai patys skaudžiausi tūkstantmetėje mūsų tautos istorijoje, nusinešę daugybę gyvybių, pareikalavę ašarų, skausmo, kančių ir kraujo.

Molotovo - Ribentropo pakta, be abejonės, suvokiame kaip Europos di-

džiųjų, agresyvių valstybių pasidalijimą, sąlygojantį Lietuvos okupaciją ir aneksiją, kuri virto lietuvių tautos genocidu. Lietuvos žmonės šio pakto nulemtą SSRS - Lietuvos savitarpio pagalbos sutartį, kuri legalizavo Raudonosios armijos dalinių dislokavimą Lietuvoje, tiksliai įvertino posakiu: "Vilnius mūsų, o mes rusų". Tai reišk-

cinkevičius: "Jeigu mokėčiau piešti, tos sutarties pasirašymą pavaizduočiau tokia karikatūra: Hitleris ir Stalinas, vienas iš vienos pusės, kitas - iš kitos, ryja Europos žemėlapi, užsigirdami iš bokalų, kuriuose tautų kraujas, ašaros, neviltis. O greta stovi kitos didžiausios Europos valstybės ir pritariamai linkčioja: "Į sveikatą, į sveikatą..."

Juodojo kaspino diena mums primena 1987 metų rugpjūčio 23 - iąją, kada Vilniuje, prie A.Mickevičiaus paminklo, buvo surengta pirmą kartą daugiatūkstantinė demonstracija Molotovo - Ribentropo suokalties aukoms pagerbti ir kurią akylai sekė budri KGB akis.

Vienminčių ryžtas ir susitelkimas viešai prabilti apie lietuvių tautai padarytas skriaudas tapo tarsi kertiniu akmeniu Atgimimo pradžiai, o Vinco Kudirkos "Tautiška giesmė" pažadino Lietuvą iš sovietmečio sąstingio, pašaukė į žygį už Tėvynės laisvę ir Nepriklausomybę.

Prisimename ir 1988 metų šimtą tūkstantinį mitingą Vingio parke ir, be abejo, 1989 metų Baltijos kelią - vieną stambiausių įvykių, unikumą, kuris vargu ar daugiau pasikartos.

Pagaliau nuostabioji, išsvajotoji, ilgai lauktoji 1990 metų kovo 11 - oji, kurią aptemdė skaudūs, kruvini 1991 metų sausio 13 - osios įvykiai. Jie lyg skustuvo ašmenys giliai įsirėžė į mūsų širdis, sąmonę, atmintį. Šių dienų kraupūs įvykiai verčia būti budriais, bu-

dėti prie Laisvės ir Nepriklausomybės aukuro, ant kurio sukrauta šitiek aukų. Tad susikaupkime ir susimąstykime apie valstybingumo didingumą, aukos prasmę.

Salvinija Kalpokaitė

Odetos Tumėnaitės - Bražiūnienės
piešinys

kė, kad Lietuva jau okupuota. Šis vertinimas, perduotas iš kartos į kartą, išliko Lietuvos žmonių sąmonėje daugiau kaip 50 metų. Pokario įvykiai taip pat buvo įvertinti. Partizanus žmonės vadino miško broliais, jiems skyrė eilėraščių posmus, dainas, o kolaborantus sribais vadino.

Apie Molotovo ir Ribentropo pakta labai taikliai yra pasakęs Justinas Mar-

Molotovo - Ribentropo paktas inspiravo tolesnius įvykius, lietuvių tautai atnešusius daug skausmo ir kančių. Skausmingiausi įvykiai, ko gero, susiję su tremtimi.

Apie ją šioje publikacijoje pasakoja Aldona Mockienė ir jos dukra Regina Šalčiuvienė.

Buvom pasmerkti negrįžti

- Neprisimenu, kiek mūsų, suvartų į gyvulinius vagonus, buvo 1948 metų speiguotą sausio rytą Skuode. Tik pamenu, kad dauguma - kaimynai iš Klaišių kaimo, - pasakoja Aldona Mockienė.

- Naktiniai "svečiai" leido pasiimti maisto, šiltesnių drabužių... Sakė, kad veža į apskrities centrą pasišnekėti, rytoj parveš. Jautėm, kad ilgam arba visam laikui paliekame penkiasdešimt hektarų žemės, gyvulius, namus. Sklandė gandai, kad šviesesnio proto arba pasiturinčius lietuvius negrįžtamai išveža nežinia kur... Su vyro giminėmis plušome nuo aušros iki sutemos, kad kaimynai pirštais nebadytų, jog esame tinginiai.

Ačiū Dievui, penkiametė dukra Reginė tuomet tuo metu viešėjo pas gimines Mosėdyje. Tą naktį ji buvo išgelbėta. Bet neilgam...

Tų pačių metų gegužės mėnesį lemtinga valanda išmušė ir mažylei. Ji atsidūrė tarp jai nesuprantama kalba bendraujančių žmonių, be mamos ir tėčio, svetimame krašte. Mūsų šeimos traukiniais nudundėjo skirtingomis kryptimis: tėveliai - į Tomską, dukrelė su teta - į Irkutską. Kiek ašarų išliejau, sužinojusi šią žinią. Parpuolus ant kelių maldavau Tomsko srities vadovybę, kad leistų man išsikelti į Irkutską pas

gimines. Po dvejų metų pasirašiau raštą - pasižadėjimą, jog nebėgsiu į Lietuvą, ir įgijau teisę apkabinti savo vienintelį kūdikį. Manęs niekada neapleido viltis - grįšiu, vis tiek grįšiu į Tėvynę.

* * *

- Aš jau nuo penkerių metų suvokiau, kad kažkas gali ateiti į tavo namus ir atimti tai, kas tau teisėtai priklauso. Sibire buvau labai budri, - ašara, riedanti skruostu, palydėjo dukros Reginos Šalčiuvienės prisiminimus. - Gink Dieve, neprabilk lietuviškai! Tavo tėvai - ne žmonės, jie - darbo jėga. Tu neturi jokio užtari-

mo. Į Lietuvą sugrįžau 1957 metais. Pradėjau lankyti Skuodo vidurinę mokyklą. Nemokėjau lietuvių kalbos. Noriu padėkoti tuo metu dirbusiai lietuvių kalbos mokytojai, kuri dvejus metus vakarais vaikščiojo į mūsų namus mokytį mane skaityti ir rašyti gimtąja kalba. Neprašė jokio atlygio, nepabūgo tuometinio partijos komiteto, kad bendrauja su tremtinių šeima. Skaudu prisiminti, kokių pravardžių teko išgirsti. Nurydavom ir šį skausmą. Kantrūs, užgrūdinti buvome.

- Gerbiama Regina, jūs baigėte Kauno medicinos akademijos stomatologijos fakultetą, nuo 1972 iki 1994 metų dirbote Rokiškio poliklinikos stomatologijos kabinete. Dešimt metų buvote skyriaus vedėja. 1994 metais įkūrėte savo privatų kabinetą. Ar studijų metais neturėjote tremtinės "ženklų"?

- Per stojamuosius egzaminus neturėjau, ženklą gavau šiek tiek vėliau. Tuo metu, pateikiant dokumentus, visi pildė anketas, kuriose buvo klausiami:

"Ar nebuvo deportuotų artimųjų, giminų, ar turite giminystės ryšių užsienyje?"

Aš į pateiktus klausimus negalėjau atsakyti teigiamai, kadangi supratau, jog baigsis mano studijos. Turėjau įrodyti, kad sugebu ir noriu studijuoti mediciną. Tačiau per studentų susirinkimą buvau pašalinta iš medicinos akademijos už nesažiningą duomenų pateikimą be teisės trejus metus laikyti stojamuosius egzaminus. Tą pačią dieną man buvo parodytas anoniminis skundas, adresuotas medicinos akademijos dekanatui, ir pareikšta, jog skunde minimi faktai pasitvirtino.

Tremtyje iškęsdavome pažeminimą, vildamiesi, kad Lietuvoje įgausime stiprybės. Manėme, kad esame laukiami...

Vis dėlto, nepaisant nuoskaudos, kitais metais vėl pravėriau tos pačios aukštosios mokyklos duris. Tik šį sykį ne į farmacijos fakultetą, bet į stomatologijos. Sėkmingai išlaikiusi egzaminus, įstojau. Deja, mano pavardę minėjo komjaunimo ir partiniuose susirinkimuose, rektorate ir dekanate, net artimi draugai. Susimylėjo, nepašalino, paliko medicinos akademijoje, stomatologijos fakultete, kandidatės teisėmis. Ir tik kitais metais tapau tikra studente. Tai buvo 1962-ieji.

Buvau igudusi, savarankiška, puikiai žinojau, kas yra "priklausymas", provokacija... Vienas iš mano grupiokų bendraujant nuolat užvesdavo antitarybines dainas. Aš tylėdavau. Neapsirikau... Tylėdama baigiau Kauno medicinos akademiją.

Studijuodama sutikau buvusį tremtinį Petrą Šalčių.

Užauginame tris sūnus. Du - Kauno technologijos universiteto automatikos fakulteto auklėtiniai. Gyvena ir dirba Kaune. Jaunėlis - Kauno medicinos akademijos stomatologijos fakulteto studentas. Šeimos galva - Lietuvos Seimo narys.

Norisi tikėti, kad mūsų vaikaičiai gyvens geriau nei mes. Nors prognozės ne visada pasitvirtina...

Nijolė Rutkutė
Autorės nuotrauka

Rajono valdyboje

VYTAUTO VILIO INSINUACIJOS

Turto valdymo ir privatizavimo tarnybos vadovo pavaduotojas A.Savickas rajono valdybai pristatė negyvenamųjų pastatų ir patalpų, kurias savivaldybė valdo nuosavybės teise, nuomos bei panaudos taisyklės, pastatų bei patalpų nuomos atviro ir uždaro konkursų nuostatus, negyvenamųjų pastatų bei patalpų nuomos kainos skaičiavimo tvarką, nuomos sutarčių ir perdavimo bei priėmimo akto pavyzdžius.

A.Savickas sakė, kad projektai parengti vadovaujantis 1997 m. gegužės 8 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 448. Turto valdymo ir privatizavimo tarnyba papildė tik nuomos bei panaudos taisyklių šeštąjį punktą, kad savivaldybė lėšas, gautas už nuomą, panaudos ir dokumentacijai tvarkyti, teismo išlaidoms, susijusioms su negyvenamųjų pastatų eksploatacija, apmokėti.

Visi A.Savicko pateikti projektai būtų, ko gero, priimti be didesnių diskusijų, tačiau valdybos narys V.Vilys, prisiminęs vieną tarybos sprendimą, suabejojo ketvirtuoju nuomos bei panaudos taisyklių straipsniu. Jame sakoma, kad "jeigu negyvenamųjų patalpų nuomininkai kreipiasi pagrįstai

prašydami sumažinti negyvenamųjų patalpų nuomos mokestį, apsvaugs šiuos prašymus ir atsižvelgdama į svarbius rajono bei visuomenės interesus, savo sprendimu rajono taryba arba valdyba gali sumažinti nuomos mokestį."

V.Viliui, matyt, nepatiko, kai rajono taryba kartą patalpų nuomos konkurso laimėtojai sumažino mokestį. Tokį sprendimą jis pavadino "slidžiu reikalu". Tiesa, V.Vilys nieko nesakė apie vieną UAB, kuri konkurse dalyvavo tik todėl, kad kitai organizacijai sutrukdytų laimėti. Čia neįvardijamai UAB papildomų patalpų visai nereikėję (tai privačiame pokalbyje šių eilučių autoriui yra pareiškusi bendrovės akcininkė).

Rajono valdyba, atsižvelgusi į V.Vilio "slidinėjimą", taisyklių ketvirtąjį punktą papildė puse sakinio, kad taryba arba valdyba nuomos mokestį gali sumažinti ne daugiau už tą kainą, kurią siūlė antroje vietoje likęs konkurentas.

Pasvaidęs akmenukų į turbūt nepatinkančiųjų daržą, ponas Vytautas

rugpjūčio 19 - osios posėdyje pasižymėjo ir sąmojumi. Svarstant savivaldybės buto - viešbučio statuso klausimą, jis "slystelėjo" net iki JAV prezidento B.Klintono istorijos su M.Levinski ir suabejojo, ar tame bute į panašią situaciją negali pakliūti rajono meras. V.Vilys tikriausiai nusivylė, kai

V.Masiulis užtikrino, kad toks nuotykis neįmanomas.

Taigi valdybos narys (nuotraukoje) ne visur ir ne visada snaudžia.

Vygandas Pranskūnas

0 tų partijų tarp mūsų...

Prieš kelias dienas pas AB "Rokiškio grūdai" generalinį direktorių Rimantą Rušėną užsuko pagyvenęs, solidus vyriškis, pasisveikino ir prisistatė:

- Esu Lietuvos protėvių atgimimo partijos valdybos pirmininkas Juozas Ramanauskas.

Savo žodžiams patvirtinti p. Ramanauskas pažūrėjo ant stalo pluoštą įvairių dokumentų anglų ir lietuvių kalbomis, jų kopijų, brošiūrėlę, teigian-

čią, kad tokia partija iš tiesų yra, o jos tikslai labai aukšti ir kilnūs. Štai keletas: padėti valstiečiams atgauti žemę, pastatyti jiems visus reikalingus pastatus, aprūpinti žemės ūkio mašinomis, inventoriūmis, suteikti negrąžinamas pašalpas. Lietuvos protėvių atgimimo partija padės sugrįžti į gimtinę visiems lietuviams ir prūsams bei kitiems mūsų gentainiams, atstatys visas Lietuvos pilis, sugriautas kryžiuočių ir kalavijuočių, nyks-

tančius kaimus, padės našlaičiams, invalidams, seneliams.

Partija turi ir daugiau tikslų, tik jiems įgyvendinti pinigų nėra. Tad p.Ramanauskas ir paprašė Rimantą Rušėną paremti. Paliko, žinoma, ir banko kodą, ir sąskaitos numerį.

Apie Lietuvos protėvių atgimimo partiją daugiau girdėti neteko. Tačiau išgirsime, nes partijos, kurioms reikia pinigų, netyli.

Stasys Varneckas

Tarybos sprendimas tebegalioja

Primename, kad tebegalioja rajono tarybos sprendimas atleisti nuo žemės nuomos mokesčio juridinius ir fizinius asmenis, išsinuomavusius dirvonuojančias žemes, kiekvieną atvejį apsverstant rajono valdybos posėdyje. Nuomininkas turi pateikti: prašy-

mą rajono valdybai, nuomos sutarties ir brėžinio kopiją.

Išsamesnė informacija tel. 51365.

Virginija Kliaugienė

Mero padėjėja ryšiams su visuomene

Autobusų parko darbuotojai kreipsis į prezidentą

"Rokiškio pragiedrulių" 40 - me numeryje publikuotame straipsnyje "Autobusu iš Palangos - 7 valandos kelio ir 35 litai" autobusų stoties viršininkė Nina Jančienė pasakojo apie nelegalias paslaugas teikiančius vairuotojus. Nuo šių "biznierių" nukentčia valstybė, bet labiausiai - Rokiškio autobusų parko darbuotojai. Todėl UAB "Rokiškio autobusų parkas" vietos komitetas ir darbininkų sąjunga nutarė kreiptis į Lietuvos prezidentą V.Adamkų bei premjerą G.Vagnorių. Kreipimėsi supažindinama su problema, labiausiai apsunkinusia autobusų parko darbą: "Savo jėgomis teisėtai kovoti su nelegaliais vežėjais neturime jokių galimybių, o tos institucijos, kurioms tai priklauso daryti, ar nemato, ar nenori matyti, kad nelegalūs vežėjai aptiko lengvą pasipelnymo šaltinį, kai nereikia mokėti jo-

kių mokesčių". Autobusais daugiausia važiuoja turintys važiavimo lengvatas, "kurių šiuo metu niekas apmokėti nenori, nes savivaldybė mano, kad tolimojo susisiekimo maršrutuose lengvatas turinčių keleivių pervežimo išlaidų kompensavimas - ne jų reikalas".

Po kreipimusi pasirašę vairuotojai tikisi, kad jiems nereiks "papildyti" bedarbių gretų" ar "imtis kraštutinių priemonių".

Gal šis autobusų parko darbuotojų žingsnis "padės išspręsti nelegalių vežėjų sudrausminimo problemą Lietuvos Respublikoje ir lengvatas turinčių keleivių pervežimo išlaidų kompensavimą"?

Žaneta Maskaliovienė

Iš policijos suvestinių

Nuo rugpjūčio 17 iki 20 d. policijos pareigūnai nubaudė 14 neblaivių piliečių, pasirodžiusių viešose vietose, 1 - už nedidelį chuliganizmą, 3 - už asmeninio ir valstybinio turto vagystes, 18 - už kelių eismo taisyklių pažeidimus.

Rugpjūčio 17 d.

V.M. parašė pareiškimą, kad rugpjūčio pradžioje iš namų Audronių kaime (Obelių seniūnija) kažkas pavogė 6 butelius rafinuoto rapsų aliejaus.

Policija gavo J.M. iš Rokiškėlių pareiškimą, jog iš AB "Šiaulių sėklos" pavogti langų stiklai.

Rugpjūčio 18 d.

Kamajiškė L.Š. pasiskundė, jog rugpjūčio 15 d. apie 23 val. Kamajuose vykusią šokių metu ją sumušė trys iš matymo pažįstami jaunuoliai. Dėl sužalojimų ji paguldyta į Rokiškio centrinę ligoninę.

Baršėnų kaime iš ganyklos dingo 6 mėnesių žalias veršelėlis. A.M. jį įvertino 300 Lt.

Rugpjūčio 19 d.

Rokiškietė J.G. policijai pranešė, jog rugpjūčio 18 d. 11 val. 30 min. Respublikos gatvėje ją sumušė iš matymo pažįstami jaunuoliai.

Gautas pareiškimas iš Panemunių kaimo. P.G. pranešė, kad apie 1 val. namuose jį peiliu sužalojo kartu gyvenantis sugyventinės sūnus A.G. Nukentėjusysis paguldytas į Rokiškio centrinę ligoninę.

Kulių kaimo susiejimas

Jūžintų seniūnijos Kulių kaime dvi dienas vyko kraštiečių susitikimas, kuriame dalyvavo apie pustrėčio šimto žmonių. Susirinko buvę šio kaimo gyventojai, atvyko jų giminės net iš Vilniaus, Kauno, Marijampolės, kitų Lietuvos vietovių.

Jūžintų bažnyčioje buvo aukojamos šv. Mišios už mirusius kaimiečius, vėliau Kulių kapinaitėse uždegtos žvakutės, padėtos gėlės.

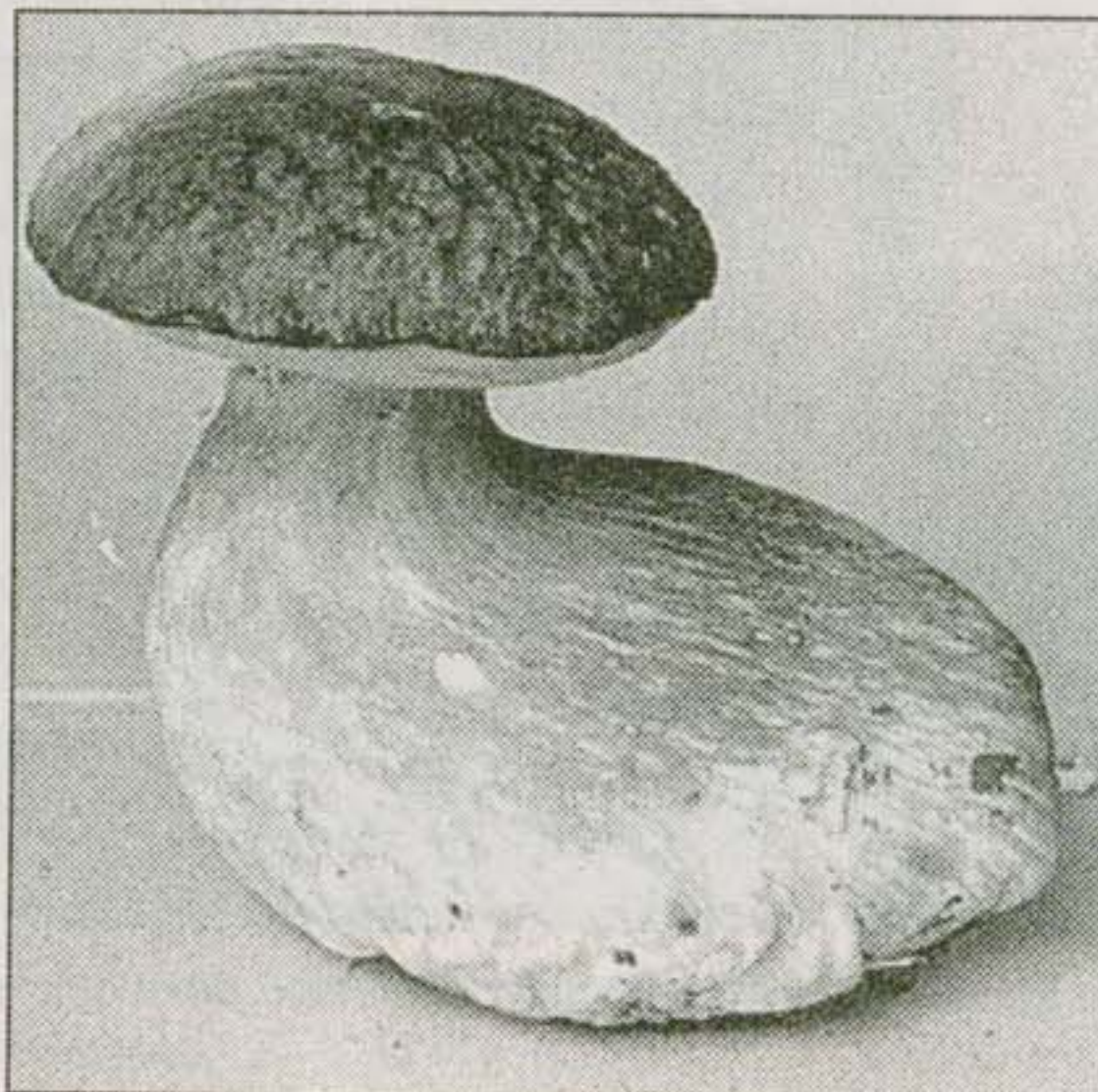
Šio renginio organizatoriaus Vytauto Giriūno iniciatyva organizuota turininga vakaronė.

Į panašų susitikimą šio kaimo gyventojai ir iš jo kilę kraštiečiai žada susirinkti po 5 metų.

Ernis Čizas

ANČIUKAS

Taip
baravyką,
rastą Šimonių
girioje, pavadino
fotografas
Ksaveras
Bagdonas

Ūkininkai egzaminuojami kokybės laboratorijoje

Anksti rytą ir vakare rokiškėnų ūkininkų ar bendrovininkų prie akcinės bendrovės "Rokiškio grūdai" vartų beveik nesutiksi. Jie ištyrė, kad geriausias metas atvežti grūdus - vidurdienis. Tada rytinė eilė jau būna gerokai sutrumpėjusi, o iki vakarinės dar toloka. Taip manevruodami, rajono žemdirbiai iki rugpjūčio 17 dienos pardavė 1490 tonų naujojo derliaus maistinių grūdų ir pirmuoja tarp 14 šalies rajonų. Žinoma, su jais niekas ir nesiruošia lenktyniauti, ypač Kelmės, Raseinių ar kito tolimo rajono grūdų augintojai. AB "Rokiškio grūdai" durys atviros visiems: svarbu ne adresas, o grūdai. O dar svarbiau kokybė, nuo kurios priklauso kaina.

Iki antradienio ryto į Rokiškio elevatorius pateko 7553 tonos fizinio svorio grūdų. Daugiausia rugių. Kviečius parduoti sudėtingiau - jau labai daug jų kokybės parametrų.

Iki to ryto pirmos klasės kviečių nupirka tik 34 tonos, antros 427 ir trečios 1981. Pirmos klasės kviečiai atvežti iš Pasvalio, rokiškėnai į tokias kokybės aukštumas dar nepretendavo.

Svarbiausia egzaminą grūdus atvežą ūkininkai laiko kokybės laboratorijoje. Pavyzdžius imanti laborantė Palmyra Matelionienė neatsigina jų pasakojimų, kokia sunki ši vasara, kiek kartų lijo. Tačiau laborantei tai neturi rūpėti, nors iš mandagumo ga-

lima ir nusišypsoti. Taip P. Matelionienė iš darbo, siųsdama javo pavyzdžius griežtam laboratorijos teismui, o joje svarbiausią žodį taria neseniai gautas Švedijos firmos "Foss Tecator" kokybei tirti INFRATEC - 1229.

Jis be emocijų ir greitai parodo kviečių glitimo laipsnį, baltymų kiekį, drėgnumą ir kitus parametrus. Su INFRATEC dirbanti vyriausioji laborantė Danutė Kriščiūnienė patenkinta - paspartėjo tyrimai, daugiau garantijų, kad bus nustatyta objektyvi kokybė.

Ši vasara lietinga, todėl bene daugiausia problemų

dėl grūdų drėgnumo. Elevatoriuose saugomi grūdai, kurių drėgnumas neviršija 12,5 procento, o ši sezoną jie atvežami kone perpus drėgnesni. Tonos grūdų drėgnumo sumažinimas 1 procentu - 6 litai, todėl bendrovės generalinis direktorius Rimantas Rušėnas niekada nepraleidžia progos pakartoti:

- Nevežkite, vyrai, vandens!

... Aštuntą ryto sunkvežimių, atvežusių grūdus, virtinės galo dar nematyti. Jie išsirikiavę į dvi kolonas: ru-

gių ir kviečių. Pačiame antrosios kolonos gale užkalbinau nuobodžiaujančią vaikina.

Tai Virgilijus Briedis iš Biržų rajono Nemunėlio Radviliškio miestelio. Atvežė 8 tonas kviečių. Tikisi, kad jie bus antros klasės.

Palydėdama sūnų į tolimą kelionę, Virgilijaus motina Vanda Briedienė prašė perduoti labų dienų bent vienam rokiškėnui. Mat ji tautodailininkė, labai gerbia rokiškėną Lionginą Šepką, o pernai laimėjo jo vardo konkursą ir Rokiškio savivaldybės premiją. Tad sūnus tuos linkėjimus man ir įteikė...

Vyriausioji laborantė Danutė Kriščiūnienė patenkinta naujuoju švedų aparatu.

Šalies maisto produktų rinkos reguliavimo agentūrai AB "Rokiškio grūdai" nupirks 80 tūkstančių tonų grūdų. Tad vietos elevatoriuose dar yra, nors jie kasdien pilnėja. Štai bene rekordinę rugpjūčio 13 dieną jie prisipildė 1200 tonų. Jei stos ilgesnė giedra, pirkimo sparta didės. Na, o apie pašarinių grūdų supirkimą rašyti dar anksti.

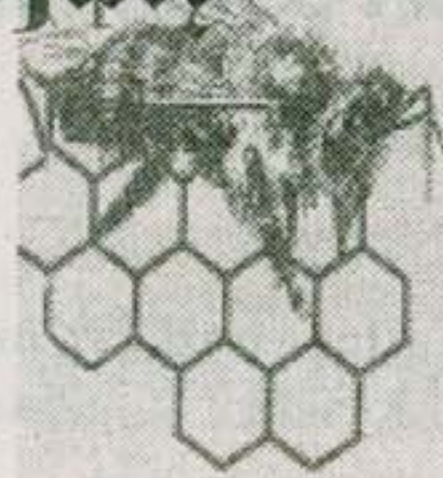
Stasys Varneckas
Autoriaus nuotraukos

Ūkininkas iš Nemunėlio Radviliškio atvežė 8 tonas kviečių

Bičkopis - bitininkų šventė rugpjūti

Su bitėmis yra susiję daugybė tikėjimų ir burtų. Sakoma: "Darbšti kaip bitutė". Nuo seno žmonės stebino bičių darbštumas, jų organizuotumas. Bitės visą laiką gerbiamos, jos laikomos nepaprastomis, šventomis dievo darbininkėmis. Bitė vienintelė iš žmogui žinomų gyvių nenugaišta, o miršta kaip ir žmonės. Mirusią bitę senovės žmonės užkasdavo į žemę. Nepaprastai gerbdami bites, jų akivaizdoje vengdavo bartis, keiktis, ginčytis bei nedorai elgtis.

ir patvarūs. Bičiuliai neturėdavo teisės vienas kitam nusižengti nei darbais, nei mintimis, tikėdami, kad bitės jų nenuoširdumą išduosiančios. Jei bičiulis bičiulį apkalbėdavo, bitės

Jau senovėje įvairūs kraštai turėjo bičių globėjus. Lietuvių - Austėja ir Bubilas. Katalikų bažnyčia bičių globėjais paskyrė šv. Gertrūdą ir šv. Ambraziejų.

Tautosakoje bitės siejamos su geromis dvasiomis, vėlėmis, esą jose įsikūnija mirusiųjų vėlės.

Jos, kaip ir žmonės, galinčios kalbėti ar net giedoti, ypač giedančios per didžiąsias šventes. Bitės suprantančios žmonių kalbą, sugebančios atskirti blogus žmones ir jų bijančios, nuo jų prisiartinimo numiršančios. O gerus žmones mylinčios. Bitės sugebančios išburti žmonėms ateitį. Jei bitės pradėdavo mirti maru, buvo laukiama ir žmonių maro. Sutūpus bitėms į sausą medį, tikėdavosi mirties, o sutūpus ant stogo - gaisro. Prieš bitininko mirtį bitės būdavo neramios. Bitininkas bičių neužmiršdavo per svarbiausias kalendorines ir šeimos šventes. Kad vasarą bitės eitų į darbą, per kūčias nešdavo neturtingiems alaus. Tą vakarą bitininkai dalydavosi medumi, tikėdami, kad bitės prinešiančios daugiau medaus.

Tikėdavo, kad Kūčių vakarą bitės kalba, eidavo jų klausytis. Mirus bitininkui,

apie tai pranešdavo bitėms. Vestuvėse, krikštynose šeimininkas, atėjęs prie avilio, kviesdavo į vaišes bites. Pranešdavo bitėms ir užkalbėdavo "saldžiaja bitele, šviesiaja žvaigždele...", prašydamas apmaldyti skausmą, neleisti liesti gyvulio ir žmogaus. Kai kur buvo užkalbamas medus ir duodamas ligoniui valgyti.

Prie prosenovinių lietuvių papročių reikia priskirti ir bičiulystę. Bičiuliais tapdavo tada, kai vieno tuščioje drevėje ar avilyje apsigyvendavo kito bičių spiečius.

Žmogus, sugavęs spiečių, jo negražindavo, bet apie tai pranešdavo spiečiaus savininkui. Tų bičių medų dalydavosi pusiau. Pirmą spiečių gaudavo bites sugavęs bičiulis, kitus spiečius dalydavosi. Kartais į bičiulystę sueidavo žmonės, dovnodami vieni kitiems bites. Tai darydavo tikėdami, kad bitės sekasi tik tada, jei jos su kuo nors pasidalijamos. Norintieji gauti bičiulį spiečių, imdavosi burtų. Gausūs spiečiai lėmė bičiuliams laimę ir gerovę.

Bičiulystė buvo laikoma šventu dalyku. Paprastai ji tęsdavosi iki vieno bičiulio mirties. Bičiulystės ryšiai buvo stiprūs

avilyje nulipdydavusios iš vaško liežuvį. Esant nuoširdiems bičiulių santykiams, bitės būdavusios darbščios, klestinčios, priešingu atveju - nykstančios. Jei bičiuliai pykdavosi, bitės išmirdavusios arba užlipdydavusios skylę prie kartelės ir užtrokšdavusios.

Bičiuliai nuo seno vieną kartą per metus, paprastai rugpjūčio viduryje, kopdavo bičių medų. Tai buvo didelė bitininkų šventė, vadinama bičiulija, bičkopiu, meduote. Tai šventei iš anksto sukviesdavo bičiulius, gimines ir gerus kaimynus su šeimomis, tikėdami, kad nuo to bitės seksis. Visi vaišindavosi, šviežio medaus ar po gabalėlį korio su medumi nunešdavo kaimynams, jų vaikams. Bičkopis buvo susijęs su įvairiais prietarais, burtais.

Jei su tuo žmogumi, iš kurio gavo spiečių, nenorėdavo daugiau bičiuliauti, atiduodavo jam pusę medaus ir pirmąjį spiečių. Tuomet bičiulystė buvo laikoma išardyta.

Pagal P. Dundulienės knygą
"Lietuvos etnologija" parengė
Salvinija Kalpokaitė

Bitės - ne tik palaima, bet ir nauda

Danutė Kovienė (kairėje) su Lietuvos bitininkų draugijos Rokiškio skyriaus pirmininke Ledina Trumpiene.

Lietinga šių metų vasara daug rūpesčių pridarė ir bitininkams.

- Lietus nulyja žiedadulkes. Bitutės neranda maisto, todėl kaip niekad šią vasarą jos tokios piktos, - sakė nuo 1952 metų bitininkaujanti Danutė Kovienė iš Mitragalio kaimo.

Šiuo metu jinai turi apie 30 bičių šeimų, tačiau bityno plėsti nežada, nes tam reikia daug jėgų, lėšų, laiko. Tačiau padėti, patarti, pamokyti kitus bitininkus, ypač pradedančiuosius, Danutė Kovienė visada pasiruošusi.

Jinai aktyvi Lietuvos bitininkų draugijos Rokiškio skyriaus narė, gerai pažįsta beveik visus mūsų rajono bitininkus.

O bitininkauti ponija Danutė pradėjo visai netikėtai. Pokario metais baigusi Rokiškio J. Tumo - Vaižganto gimnaziją, norėjo studijuoti veterinarijos mokslus. Tačiau zootechnikas pusbrolis patarė važiuoti į Kretingos žemės ūkio mokyklą mokytis bitininkauti.

Nukelta į 8 psl.

Bitės - ne tik palaima, bet ir nauda

Atkelta iš 7 psl.

Nuo 1954 metų jai teko prižiūrėti bites Panemunėlio, Žiobiškio, Rokiškio ūkiuose.

- Bitininkavome kartu su vyru Vladu. Aš jį net pamokindavau. Praėjusiais metais jį palaidojau. Labai sunki buvo netektis. Tačiau visada užjaučia, padeda kaimynai. O ką jau bekalbėti apie mūsų bitininkų skyriaus pirmininkę Lėdina Trumpienę, kurios gerumą ir nuširdumą sunku išreikšti žodžiais, - pasakoja šeimininkė.

Dažnokai į namus parvažiuoja sūnus Almantas, dirbantis Vilniuje, kelių policijoje.

- Jis čia visas atostogas praleidžia, džiaugiasi, kad Mitragalyje jam geriau negu Nidoje. Nors visi kiti darbai jam eina kaip iš pypkės, tačiau bitininkauti nelinkęs. Matyt, ne kiekvienam Dievo duota su bitelėmis bendrauti. O aš be jų gyventi negalėčiau, - sakė ponė Danutė.

Jos nuomone, bitininkyste galėtų užsiimti daugiau jaunimo. Yra prie Kaušo Mastaičių žemės ūkio mokykla, kurioje bitininkystės paslapčių moko patyrę bitininkai, vadovaujami mūsų kraštiečio Antano Karoso. Turint 70 ir daugiau bičių šeimų, galima neblogai pragyventi. Gerais metais iš avilio galima surinkti iki 80 kilogramų medaus. O kur dar vaškas, pikis, kiti bičių produktai.

- Suprantama, kad bitininkauti gali tik kantrūs ir geras žmogus. Juk neveltui mes vieni kitus bičiuliais vadiname, - šypsosi pašnekovė.

Bitininkams šiek tiek padeda ir valstybė: skiria cukraus, draugijos dėka lengviau galima įsigyti įvairių bitėms gydyti preparatų, naujausios literatūros, dalyvauti įvairiuose seminaruose, kituose renginiuose.

- Reikia tik mylėti bites ir nesnausti, viskuo domėtis, tada šie Dievo tvarinėliai atneš ne tik palaimą, bet ir naudą, - atsisveikinant sakė Danutė Kovienė.

Ernestas Čizinauskas
Autoriaus nuotrauka

Gyvenimas atkunta po vasaros atostogų

Vasara toks metas, kai politinis gyvenimas apsimsta, nes politikai irgi žmonės, jie taip pat nori pailsėti, pasimėgauti vasaros malonumais. Sakysite, Afrikoje šiuo metu sprogdina ambasadas, rengia perversmus. Taip, tačiau Afrikos su Lietuva nepalyginsi. Tėn amžina vasara, kitokie rūpesčiai - bananiniai. Įsikorei į medį, nusiraškei bananų kekę ar kokosą - ir sotus. Nei tau žiemai ma-

z u t o ,
nei ba-
tų, nei
paltų.

Visus pa-

togumus pažeria gamta.

Tad ir politikuoti galima visus metus.

O štai Lietuvoje tuos kelis šiltus mėnesius dauguma politikų ilsisi. Gal ir geriau, nes be jų daugiau ramybės, paprasti žmonės, ypač žemdirbiai, gali užsiimti savo darbais, kurie šiais metais itin nesiseka. Per savaitę Rytų Aukštaitijoje gal tik dvi dienos buvo giedros, o žemė taip įmirkusi, kad kombainų ratai sukasi sunkiai.

Teko važiuoti Biržų, Kupiškio, Pasvalio rajonų keliais. Apsemti didžiuliai bulvių plotai, išgulę kviečiai, vasarojus. Daug grūdų liks dirvoje. Žemdirbiai pranašauja, jog bendras jų derlių gausumas nesieks ir dviejų tonų.

Akcinėje bendrovėje "Rokiškio grūdai" vis dėlto gyva nuo ryto iki vėlumos. Per prailgintą darbo dieną čia priimama po 500-1000 tonų naujojo derliaus. O tai reiškia, kad žemės ūkis juda į priekį.

Atšventėme Žolines. Seni žmonės

sako: jei visa šeimyna per Žolines suėis krūvon, visus metus bus turtinga. Gal ir teisingas posakis, nes "suėjimas krūvon" reiškia vienybę, o vienybėje visada lengviau įveikti net ir didžiausias nesėkmes.

Vienybė subraška tada, kai atsiran-da atskalūnų. Tokiais atsiskyrėliais nuo bendros katalikų konfesijos pastaruoju metu tapo vadinamasis dvasinio to-

bulėjimo centras,

neva ie-

kantis

naujų,

tobules-

nių Kristaus

išpažinimo tonusų.

O gal sektantizmas ir yra mūsų politinio, ekonominio netobulumo išraiška? Tą netobulumą kritikuoja Australijos lietuvis Jonas Kedys (apie jį "Pragiedruliai" rašė). Jo misija - padėti geriausiosioms šeimoms, kurioms mūsų politikai ir ekonomistai niekaip nesuran-da laiko. Jonas Kedys teigia, kad Lietuva ant išnykimo slenksčio, ir, jeigu neskatiname, neremsime gausių šeimų, tas slenkstis bus peržengtas.

Kuklios Jono Kedžio santaupos vargu ar padės mūsų daugiavaikiams. Tačiau dėmesį į jų problemas atkreips. Po vasaros atostogų grįžusiems politikams bus apie ką pagalvoti.

Baigiasi ir mokytojų atostogos. Valdžia pažadėjo nuo rugsėjo 1-osios 15 procentų padidinti jų atlygius. Šis rudeninis spindulys turėtų praskaidrinti prastoką pedagogų nuotaiką.

Stasys Varneckas

Jaunių sporto žaidynės

Tęsiasi Lietuvos jaunių sporto žaidynės. Rokiškėnai gana sėkmingai pasirodė šaudymo, sunkiosios bei lengvosios atletikos rungtyse. Rajono futbolo komanda nugalėjo anykštėnus ir pasvaliečius, bet pralaimėjo Ukmergės vienuolikei. Liko žaisti su Panevėžio miesto komanda.

Iš tikrų nuotykių serijos

Grabauskų Jurgis (Rokiškio seniūnija), sužinojęs, kad PPP yra skyrelis "Klausiate - atsakome", atėjo ir paklausė:

- Ką man daryti?

PPP reporteris pažiūrėjo pro akinių viršų ir savo ruožtu pasiteiravo:

- Kuo skundžiatės?

- Įspūdžiais, - atsakė Grabauskų Jurgis ir paporino istoriją, kurios moralė tokia: net ir baltą katę reikia pirkti dieną. Taigi...

Pardaviau maišą rugių ir nusprendžiau nuvažiuoti į Vilnių, nes girdėjau, kad kiekvienas garbus pilietis privalo bent kartą gyvenime pamatyti sostinę. Na, kaip musulmonas Meką.

Kai Rokiškio autobusas atropojo į Vilnių, jau vakarėjo. Puiku, pagalvojau, dabar apžiūrėsiu vakarėjantį, žiburiuojantį Vilnių, o rytoj, kai tik saulė patekės, pamatysiu jį tarsi antrą kartą. Du įspūdžiai geriau negu vienas.

Einu per geležinkelio stotį, o širdis tik ir džiaugiasi. Kiek čia žiburių ir kitokio spindesio. Ir svarbiausia - mergų. Vaikšto po vieną, po dvi, kita jau kokiam frantui į parankę įsikabinusi.

Na, galvoju, užkalbinsiu, nes mano gimtajame kaime yra nerašyta taisyklė užkalbinti kiekvieną sutiktą mergelę.

- Labas vakaras, - sakau vienai juod-

Suskamba telefonas. Sūnus pakelia ragelį:

- Taip, Jums tėtį? O kas klausia?

- Jo šefas.

- O kuris: senas asilas ar visiškas idiotas?

Lėktuve labai drovus jaunuolis niekaip nedrįsta užkalbinti simpatiškos kaimynės.

Galų gale ryžtasi ir klausia:

- Atleiskit, ar Jūs taip pat skrendate šiuo lėktuvu?

bruvėlei. - Kur taip leki, tarsi akis išdegus? Gal karvės dar nemelžtos?

Juodbruvė net neatsakė. Matyt, nulėkė karvių melžti. Bet aš atkaklus: jei vienas blynas prisvylo, kepu kitą.

Du įspūdžiai

- Labas vakarėlis, - užkalbinu dar vieną, šį kartą blondinę, lyg iš pieno plaukusią. - Ar nepasakytum, kaip į Gedimino bokštą patekti?

Blondinė stabtelėjo, nužvelgė pro juodas blakstienas ir paklausė:

- Ar tik ne... Aš ne iš...

- Taip, - sakau. - Esu Jurgis iš Pašilių. Kaip mane pažinai?

Pagalvojau, kad taip gražiai mykia tik Stašaičių telyčia.

- Aš iš tolo pamačiau, kad esi Jurgis... Iš Pašilių... Kaip čia atsiradai, Jurgi?

Papasakojau viską, tarsi senai pažįstamai. O ji mane už parankės, murkia, kad labai pasiilgo kaimo, ir veda.

- Kur, - klausiu, - tempi?

- Nebijok, - sako, - Jurgi. Aš irgi iš kaimo.

Kas nutiko tą žiburiuojančią naktį, nebepasakosiu. Rugių maišo, žinoma, kaip nebūta. Tačiau pirmu sostinės įspūdžiu esu patenkintas. Bet antras...

Pabundu rytą - šalia mano gražuolė. Apžiūrėjau, nes saulė jau buvo patekė-

jusi, - visai neprasta.

- Kokie švelnūs tavo plaukai! - stebiuosi.

- Tikrai? - klausia. - Gali pažaisti.

Nusiima gražuolė visą savo šėveliūrą ir tiesia man - žaisk. O jos pačios galva šviečia kaip... Na, žinote, kas šviečia, kai pritupi už jazminų.

Mano gimtajame kaime nepriimta pastebėti fizinių trūkumų, todėl sakau dar vieną komplimentą:

- Kokie balti tavo dantys!

- Imk, pačiupinėk!

Ir tiesia man protezą, geriausių Vilniaus dantistų darbo.

Man net silpna pasidarė, tačiau iš prigimties esu mandagus.

- O akys - kaip dangus!

- Imk dangų, brangusis Jurgi!

Išlupa iš akiduobės vieną, kur žydrėsnė, ir duoda man...

Sakyti komplimentus kažkodėl visai dingo ūpas. Tik paklausiau:

- Tai gal tu be šitos... vietos?

- Su. Pats gi įsitikinau, dar ženytis žadėjai. Netesėsi - visą Vilniaus policiją sukelsiu.

Taip baigė pasakojimą Grabauskų Jurgis ir dar sykį pasiteiravo:

- Ką man dabar daryti?

O PPP tikrai nežino atsakymo. Jei žinotų, netylėtų.

Stasys Varneckas

PRAGIEDRULIAI

Mūsų adresas:

Nepriklausomybės a. 22

4820 Rokiškis

Tel./Faks. 5 13 54

e-mail:

pragiedruliai@post.omnitel.net

Leidžiamas antradieniais

ir penktadieniais

Indeksas 424

2 spaudos lankai

Tiražas 5950

Redaktorius

Vygandas Pranskūnas

Korektorė ir skelbimų tvarkytoja

Rasa Čižauskienė

Leidybos centras -

Jolita Kaškevičienė,

Robertas Uldukis

Autoriai atsako už pateiktus faktus ir kitą informaciją.

Redakcija už reklamos ir skelbimų turinį neatsako.

Skelbimai ir prenumerata redakcijoje priimami darbo dienomis.

*Kas gražu, atsilieps, kas
teisinga, nemirs, nors
vandenim, kalnais apklotum.
Vaižgantas*

PRAGIEDRULIAI

Nepriklausomas rokiškėnų laikraštis

1998 m. rugpjūčio 21 d. penktadienis. Nr. 44. Kaina 0,60 Lt.

Žiauri akcija prieš kavoliškiečius

Vieno rajone platinamo leidinio, kurio pavadinimo mes kol kas neminime, korespondentė, save laikanti protingiausiu rajono žmogumi (kaip kadaise vienas komisaras buvo pasijutęs rajono galva), dėl niekam nesuprantamų priežasčių išgąsdino 58 individualių namų Kavoliškyje gyventojus, juodu ant balto parašiusi, kad tų namų nebepasieks vamzdynais iš katilinės srovenanti šiluma. Kavoliškiečiai pabūgo, jog žiemą gali sušalti, todėl ristele pasileido pas rajono merą prašyti jų pasigailėti.

V.Masiulis tik skėščiojo rankomis ir su-

nerimusiems žmonėms aiškino, jog niekas vamzdžių ties jų namais pjauti nesiengia. Meras patvirtino, kad nei kraštovarkos tarnyba, nei rajono valdyba tokio klausimo nesvarstė. Valdybos nariai irgi purtė galvas: "Ne, tikrai apie tai nekalbėjom".

Trečiadienį po valdybos posėdžio, bet dar niekam iš mero kabineto neišsiskirsčius, ta korespondentė lyg įgelta stryktelėjo nuo kėdės ir bandė išsiaiškinti, kuris jai pamelavęs. Niekas neprisipažino, bet meras leidinyje paleistą antį paprašė nušauti, t.y. parašytą nesąmonę paneigti.

Juodupiečiai kitą šeštadienį rinks seniūną

Rugpjūčio 29 dieną Juodupės seniūnijos gyventojai bus pakviesti prie urnų. Atsistatydinus seniūnui J.Malinauskui, naują seniūnijos vadovą skirs ne rajono meras, bet rinks patys gyventojai. Kiek jų ateis į rinkimų apylinkes Juodupėje, Mainėvose, Lukštuose, Didsodėje ir Onuškyje, neaišku, tačiau jau žinoma, kad į seniūno kėdę nori atsisėsti net septyni piliečiai. Kuris iš jų gyventojams pasirodys tinkamiausias, taip pat sunku atspėti, bet meras V.Masiulis sakė, jog seniūnais galėtų dirbti visi pretendentai ir, jo many-

mu, patikėtą darbą atliktų geriau nei buvęs seniūnas.

Kandidatai į vadovaujantį postą yra vietiniai žmonės, todėl laimės turbūt tas, kuris turi daugiau gerų draugų. Ateinančią savaitę pretendentai susitiks su rinkėjais ir, reikia manyti, jiems žadės gražų ir laimingą gyvenimą. Tai jau tapo tradicija prieš kiekvienus rinkimus. Tradicija tapo ir tuos pažadus tuoj pat pamiršti.

Rajono meras sakė, kad su pretendентаis jau buvo susitikęs, jie pateikė savo veiklos programas.

Vygandas Pranskūnas

KAS? KUR? KADA?

Viešojoje bibliotekoje veikia paroda "Rugpjūčio 23-ioji - Juodojo kaspio diena".

☪ ☪ ☪

Krašto muziejuje vyksta Kęstučio Ramono grafikos bei Petro Vytauto Kalpoko medžio skulptūrų ir bareljefų parodos.

☪ ☪ ☪

Teatro rūmuose bus demonstruojami filmai:

rugpjūčio 21-22 d. "Iš džunglių į džungles",

rugpjūčio 24-25 ir 26 d. "Didžiosios viltys".

Pradžia 16 ir 18 val.

☪ ☪ ☪

Šiandien į Europos svarsčių kilnojimo čempionatą išvyko rokiškėnas Vytautas Macijauskas. Šios varžybos savaitgalį vyks Latvijoje Talsu mieste.

☪ ☪ ☪

Šeštadienį ir sekmadienį Kėdaičiuose vyks Lietuvos motokroso čempionatas, kuriame dalyvaus Romas Kišūnas bei kiti kroso meistrai.

☪ ☪ ☪

Pirmadienį, rugpjūčio 24 dieną, dziudo imtynininkės, vadovaujamos trenerės Gitos Čečienės, išvyksta į Alytų.

DATOS

Rugpjūčio 23 d. sukanka 75 metai, kai Rokiškyje gimė Regina Mikšytė - literatūros tyrinėtoja.